Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 30 Montgomery St. Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237 (201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250 (212) 227-5251

РІК LXXXIV. Ч. 101. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 4-го ТРАВНЯ 1977 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, MAY 4, 1977 No. 101. VOL. LXXXIV.

КАРТЕР ПОТВЕРДЖУЄ СВОЮ ВІДДАНІСТЬ ЛЮДСЬКИМ ПРАВАМ НА МІЖНАРОДНІЙ ТЕЛЕВІЗІЙНІЙ ПРОГРАМІ

Лондон. — Президент Джіммі Картер у понеділок, 2-го травня, під час телевізійного інтерв'ю, яке було передаване брітійськими, французькими і західньонімецькими телевізійними станціями, заявив свою „незмінну відданість" людськими правами у всіх частинах світу, додаючи, що він виступатиме в обороні людських прав „до останнього дня моєї служби на пості президента ЗСА".

Не зважаючи на те, що інтерв'ю первісно мало бути присвячене справі вершинної економічної конференції, яка має розпочатися в Лондоні при кінці цього тижня і в якій візьмуть участь президент Картер і лідери Британії, Західньої Німеччини, Франції, Італії, Канади і Японії, то Президент головну увагу звернув на питання людських прав. Він зазначив, що велика більшість світових лідерів добре розуміють, що майбутні відносини ЗСА з іншими країнами до великої мірі залежатимуть від становища, яке ті країни займатимуть до „підставового питання людських прав". Президент, однак, додав, що хоча його відданість людським правам кріпка, то це не значить, що він силою старатиметься накидати свої погляди іншим державам.

Під час пресового інтерв'ю президент Картер твердив, що не тільки він, але цілий американський нарід віддані справі оборони людських прав по цілому світі, зазначуючи, що ця частина американської політики не стосується „виключно Совєтського Союзу", але також самої Америки та „всіх тих, з якими ми торгуємо, або маємо будь-які зв'язки". Президент підкреслив, що його уряд ніколи не старається пов'язувати питання людських прав із справою нового договору зі Совєтським Союзом щодо обмеження стратегічної атомової зброї, чи з питаннями торгівлі, бо вважає, що справа людських прав така важлива сама по собі, що повинна бути обговорена і полагоджена цілком окремо.

Щодо інших питань, Президент вважає, що політика детанту повинна охоплювати заборону атомових випробувань, демілітаризацію Індійського океану, обмеження або навіть зменшення атомової зброї, та підкреслив, що СССР і ЗСА повинні „здержуватися від непотрібного втручання в справи африканських держав".

В справі Близького Сходу, президент Картер сказав, що його уряд вестиме „справедливу і збалансовану політику" відносно арабських держав і відносно Ізраїля.

Відповідаючи на питання кореспондента, Президент заявив, що ЗСА додержуються всіх оборонних зобов'язань відносно держав НАТО і Японії, але додав, що американські збройні сили будуть вживані тільки тоді, коли заіснувала б безпосередня загроза для безпеки ЗСА. Він вказав, що в таких ситуаціях, як в Анголі, не було б оправдання посилати американські військові частини. В загальному — сказав президент Картер — втручання збройних сил ЗСА у внутрішні справи інших країн є „майже неправдоподібне".

Обговорюючи цілі недалекої вершинної економічної конференції 7-ох індустріяльно розвинених країн вільного світу, Президент заявив, що хоча метою конференції не є перетворення всіх країн „на один штамп" і рівночасно нема великої користі з безнастанної критики один одного, то все одно конференція мусить встановити спільні принципи і способи для розв'язки енергетичної проблеми, припинення поширення атомової зброї, поліпшення стану економічно розвинених країн і допомоги недорозвиненим державам. Він заявив, що наголошуватиме ці питання під час конференції в Лондоні. Президент вважає, що на тій конференції він може причинитися до розв'язки багатьох проблем, як також „дечого навчитися від європейських спеціялістів".

ПРЕЗИДЕНТ КАРТЕР ЗАПОВІДАЄ НОВУ СИСТЕМУ СУСПІЛЬНОЇ ОПІКИ

Президент Картер, секретар праці Рей Маршалл та мешканевих, виховних і доброчинних справ Джозеф Каліфано під час пресової конференції, на якій Президент заповів основну зміну системи суспільної опіки.

Вашінгтон. — У понеділок, 2-го травня, президент Джіммі Картер заявив, що теперішню систему суспільної опіки („велфер") треба „цілком відкинути, а встановити зовсім нову", бо дотеперішня не тільки спричинюється до значних видатків федеральним, стейтовими і місцевими урядами, але головне — вона доводить до того, що відохочує людей від пошукування за затрудненням, спричинює розводи, бо тоді мати і діти одержують вищі ставки, дає широкі можливості для шахрайства тощо. Однак, Президент зазначив, що з уваги на те, що тепер першенство мусять мати такі справи, як збалансовання державного бюджету та енергетична проблема, нова система суспільної опіки не ввійде в життя перед 1981-им роком, хоча він ще в серпні цього року передасть Конгресові свої пропозиції в цій справі.

Президент не подав подробиць щодо його запланованої реформи системи суспільної опіки, але він все одно вважав потрібним подати свої загальні погляди в тій справі, бо ще під час передвиборчої кампанії обіцяв, що до 1-го травня 1977-го року представить свої пропозиції відносно цієї програми. Він рівночасно натякнув, що правдоподібно в близькому майбутньому не зможе виконати своєї обіцянки, що федеральний уряд покриває видатки на суспільну опіку, замість стейтових і міських урядів, бо в теперішній фінансовій ситуації перебрання зобов'язання федеральним урядом могло б спричинити економічну кризу. Проте, Вашінгтон буде „допомагати стейтам і містам" — заявив Президент.

Того самого дня президент Картер відбув зустріч з чільними демократичними законодавцями з обох Палат Конгресу, під час якої заторкнено такі питання як збалансовання державного бюджету, енергетична програма, податкові зворoти тощо. Деякі законодавці закидали Президентові, що він „замало співпрацює з Конгресом", а Президент обіцяв, що відтепер контакти між Білим Домом і законодавцями будуть „тісніші". Речники Республіканських меншостей в обох Палатах висловили вдоволення, що багато фінансових пропозицій Президента віддзеркалюють погляди республіканців, а не демократів.

Крайова Рада УККА радитиме цієї суботи

Ню Йорк. — З канцелярії Українського Конгресового Комітету інформують, що цієї суботи, 7-го травня, тут у власних приміщеннях при 203 Друга евеню відбудеться чергове засідання Крайової Ради УККА. Наради почнуться в год. 1:30 по полудні і на їх порядку, крім формальностей, є звідомлення президента проф. Л. Добрянського про діяльність на зовнішньому відтинку, адміністраційного директора мгра Івана Базарка про діяльність на внутрішньому відтинку, скарбника мгр Уляни Дячук про фінанси та голови Контрольної Комісії мгра Івана Винника про переведену перевірку фінансів УККА за 1976-ий рік. Після запитів і дискусії звітуватимуть обрані на першому засіданні Крайової Ради в грудні м.р. відповідні Комісії, після яких продовжуватимуться запити і дискусія.

Засідання Ради Директорів попередять наради Екзекутиви УККА, які відбудуться в п'ятницю, 6-го травня.

На суботу, 6-го травня, перед засіданням Ради Директорів заповіли свої наради поодинокі Комісії цієї Ради.

Інж. Конрад Гусак переобраний вдесяте на голову УККА в Бостоні

Бостон, Масс. (Д-р Іван Дідюк). — В неділю, 24-го квітня, тут в залі української католицької церкви Христа Царя відбулися Загальні Збори місцевого Відділу Українського Конгресового Комітету Америки. Збори відкрив голова Відділу інж. Конрад Гусак молитвою та привітанням приявних. Після ствердження правосильности Зборів обрано їх президію в складі: предсідник інж. Володимир Тутка, а секретарка пані Марія Кайко, котра відчитала протокол з минулорічних Зборів, що його прийнято без змін. Із звітів уступаючої Управи можна було довідатися як багато наш Відділ у минулому році зробив. Він також був спонзором Комітету українців в ЗСА, що його очолював заступник голови УККА Відділу і референт зовнішніх зв'язків, мгр Орест Щудлюк, який дуже добре вив'язався зі своїх обов'язків.

Після дискусії Збори уділили уступаючої Управі абсолюторію з признанням за велику роботу на користь загальної справи. На пропозицію члена Номінаційної комісії д-ра Івана Дідюка до Управи Відділу були обрані: інж. Конрад Гусак — голова, Йосиф Харина — перший заступник голови, мгр Орест Щудлюк — референт зовнішніх зв'язків і другий заступник голови, Дмитро Галонзка — секретар протоколовий, Ольга Щудлюк — секретар рекордовий, д-р Іван Дідюк — шкільний і пресовий референт, Дмитро Мельник — організаційний референт, Іван Банадига — організаційний референт, Михайло Волощук, інж. Ярослав Луців і Степан Микитин — члени Управи. Контрольна комісія: Микола Сухий, Володимир Гетманський і Володимир Федорів. Товариський суд: Степан Сеняварчук, Михайло Гайда, інж. Володимир Тутка і Михайло Зінків. Збірщики Національного Фонду: Михайло Франківський — голова, Данило Бортник і Дмитро Мельник — члени. По наречених членів Відділу вибрано о. декана Петра Огірка і о. протоієрея Мирона Пахолка. По виборі Управи Відділу було багато дискусій і пропозицій для нової Управи. Збори закінчено молитвою, яку провів о. декан Петро Огірок.

Ліві американські жиди критикують Совєтський Союз

Ню Йорк. — Чотири редактори скрайньо-лівих жидівських газет і журналів, які виходять в Ню Йорку, вислали совєтській амбасаді у Вашінгтоні і місії СССР до Об'єднаних Націй у Ню Йорку меморандум у якому заявили, що вони „глибоко затривожені постійним порушенням марксистських принципів у відношенні до жидів у Совєтському Союзі". Зазначуючи, що вони є „переконаними соціялістами і приятелями Совєтського Союзу", меморандум підписали: Морріс Шаппес — редактор місячника „Джуіш Киррентс", Пол Новіч і Хаїм Суллер — редактори щоденника „Морген Фрайгайт" і Ітсне Голдберг — редактор місячника „Ідіше Культур".

У меморандумі, що його вислано ще минулої осени, чотири редактори заявили, що якщо теперішня політика Совєтського Союзу відносно жидів продовжуватиметься, то це може довести до „цілковитого знищення жидівського способу життя в Совєтському Союзі, що було б злочином проти жидівського народу, розкиненого по цілому світі, і злочином проти соціялізму".

Редактори зазначили, що їх найбільше цікавить „право жидів на власну культуру в Совєтському Союзі". Хоча вони підтримують право жидів на еміграцію із СССР, то вважають, що більшість жидів таки волює залишитися в Совєтському Союзі і тому вимагають від Москви пошанування людських, а зокрема культурних прав своїх жидівських громадян. Чотири редактори у меморандумі вказують, що починаючи з 1949-го року совєтські власті дуже обмежили можливості жидам плекати і розвивати різні аспекти їхньої культури, а територія Біробіджану, яку в 1934-му році Сталін призначив як „етнічну жидівську територію", цілком нею не є.

Згадані редактори повідомили американську пресу, що хоча меморандум вислано ще минулого року, то амбасада СССР у Вашінгтоні зовсім не відповіла на нього, а совєтська місія до ОН тільки повідомила, що меморандум одержано.

Централя КУК виступила в обороні Мариновича і Матусевича

Вінніпег (КУК). — За повідомленням Ассошіейтед Пресс з Москви, 23 квітня 1977 в Києві ув'язнено дальших членів Української Громадської Групи сприяння виконанню Гельсінкських Угод, Мирослава Мариновича і Миколу Матусевича. В обороні обох ув'язнених. Централя КУК вислала 26 квітня 1977 телеграму до міністра закордонних справ Канади Д. Джемісона в Оттаві з проханням інтервеніювати перед совєтським урядом в обороні Мариновича і Матусевича на основі попередньої резолюції Палати Послів і Сенату Канади, схвалених в обороні Миколи Руденка і Олекси Тихого, провідних членів тієї самої Громадської Групи, арештованих в лютому 1977.

Закликають до демонстрації в обороні прав людини перед совєтською амбасадою в Оттаві

Оттава, Канада. — Союз Українок Студентства Канади інформує:

В червні цього року відбудеться міжнародна Конференція в Белграді, метою якої є перегляд теперішнього проведення в життя заключного Акту Гельсінкської Конференції безпеки й співпраці (серпень 1975 р.). Учасниками цієї Конференції будуть всі тридцять п'ять держав-сигнатарів заключного Акту, в тому числі Канада, ЗСА та СССР. У фокусі міжнародного зацікавлення будуть постанови Гельсінкської Конференції відносно прав людини.

На жаль, в дуже короткому часі після Гельсінкської Конференції виявилось, що багато держав-сигнаторів, а головно уряд СССР, порушили міжнародну угоду, разюче ламаючи постанови, які стосуються прав людини.

Порушення Гельсінкських угод урядом СССР підтвердили в своїх повідомленнях такі визначні особи як генерал Петро Григоренко та совєтський фізик і лавреат Нобелівської премії миру Андрей Сахаров.

В дійсності уряд посилив придушування гарантованих конституцією прав людини, на що вказують недавні арешти і брутальне трактування оборонців прав людини: Александра Гінзбурга, Юрія Орлова, Миколи Руденка і Олекси Тихого, а останньо Мирослава Мариновича та Миколи Матусевича.

Дотримання Гельсінських угод відносно прав людини лежить в інтересі всіх канадців, якщо ми не хочемо бути осамітненими в наших намаганнях користуватися тими правами в нашій країні.

На передодні Белградської Конференції ми визнаємо її значення в здійсненні гуманітарних постанов Гельсінкських угод. Ми, Міжнародна Амнестія (Канадська крайова) і Союз Українських Студентів Канади (СУСК), почуваємося до обов'язку допомогти тим, що хотять здобути для себе право користування правами людини.

Тому ми закликаємо всіх канадців демонструвати в неділю, 15 травня 1977 року, в Оттаві перед совєтською амбасадою.

Мета демонстрації:

— протестувати проти постійних і поширених порушувань прав людини совєтським урядом, ламання Універсальної Декларації прав людини ООН, Порушення Статуту прав людини, а передусім — заключного Акту Гельсінкської Конференції, які уряд СССР підписав;

— протестувати проти арештів і брутального трактування Александра Гінзбурга, Юрія Орлова, Миколи Руденка, Олекси Тихого, Мирослава Мариновича і Миколи Матусевича та домагатися їх звільнення.

По дальші інформації звертатися листовно чи телефонічно до Міжнародної Амнестії або СУСК-у на адресу: 191 Lippincott St., Toronto, Ont. M5S 2P3. (416) 967-0640.

„Ню Йорк Таймс" надрукував доповідь Буковського про психушки в СССР

Ню Йорк. — Щоденник „Ню Йорк Таймс" надрукував у виданні з 3-го травня ц. р. доповідь Владіміра Буковського, колишнього в'язня совєтських в'язниць, концтаборів і психіятричних заведень КГБ, яку він (Буковський) мав виголосити у вівторок, 3-го травня, перед Американською Психіятричною Асоціяцією в Торонті, Канада. Буковський, якому минуло 34 роки життя і який був виміняний в грудні 1976 р. Совєтським Союзом за комуністичного ватажка Чіле Люїса Корваляна, відсидів 11 років у в'язницях, концтаборі і у „психушці".

У надрукованій доповіді Буковський розказує історію свого ув'язнення в 1963 р. за те, що він копіював книжку югославського автора Мілована Джіласа „Нова Кляса". В Луб'янській в'язниці Буковського допитував ген. Світличний, який був тоді відповідальний за справи КГБ в Москві. І вже тоді, згадує Буковський, йому поставлено до вибору: признатися від кого він одержав книжку і хто допомагав йому копіювати сторінки і тоді його звільнять, або „влада" виточить проти нього слідство. „Я був свідомий того, — каже Буковський, — що вони бажають зробити мене доносчиком КГБ і тому відмовився від співпраці з представниками влади. Тоді мене послали на психічну перевірку і вислали до „психушки" в Ленінград". В доповіді Буковський розказує докладно про форми засудження, психіятричні діягнози, які визначують в першу чергу КГБісти, а не лікарі-спеціялісти, і які стосуються осіб, які: а) невигідні режимові і їхній процес мігби пошкодити совєтській системі; б) ревізіоністів, які критикують систему з марксистських позицій; в) осіб, які, обороняючись, покликуються на відповідні совєтські параграфи карного кодексу і конституції; г) невигідна інших ідеологій, які мали б бути засуджені за політичні переконання. Таким чином режим може вислати до психіятричного заведення, контрольованого повністю органами КГБ, практично кожну невигідну особу, без страху закиду, що її засуджено нелегально, без браку доказів, свідків тощо.

СОВЄТИ ВИПРОБОВУЮТЬ НОВУ АНТИРАКЕТНУ ЗБРОЮ

Вашінгтон. — Престижевий журнал „Авіейшен Вік енд спейс технолоджі" заявляє в найновішому виданні з 2-го травня ц.р., що Совєтський Союз є на шляху до випродукування нової лейзерної зброї, яка буде спроможна невтралізувати всю балістичну силу З'єднаних Стейтів Америки. Названий журнал, який появляється кожного тижня і який знаменито поінформований про нові винаходи в ділянці озброєння, твердить, що в додатку до звичайного лейзера, військові спеціялісти Совєтського Союзу будуть невдовзі випробовувати новий механізм („гай-енерджі лейзер"), який можна стосувати у міжплянетних просторах для збивання ворожих сателітів і ракет. Речники Пентагону заявили, в понеділок, 2-го травня, що повідомлення американського технологічного журналу не цілком відповідає правді, бо СССР є правдоподібно тільки на шляху такого винаходу. Високі урядовці департаменту оборони ЗСА не вірять, що Совєтський Союз знаходиться в переломовій добі і що вже розпочав випробовувати новий винахід лейзерів високої напруги, спроможних невтралізувати атомові ракети. Базуючись на інформаціях американської військової розвідки, департамент оборони вважає, що цей день ще дуже далекий. Однак Пентагон не виключає такої можливости, що Совєтський Союз працює над такою зброєю. „Немає сумніву, — заявив один з речників Пентагону, — вони працюють над чимось". Однак оптимістичні заяви Пентагону ніяк не покриваються з інформаціями названого журналу, який у статті Кларенса А. Робінсона, який є спеціялізованим редактором від військових винаходів, твердить, що СССР вже випробовує лейзерну зброю в совєтській Центральній Азії. В редакційній статті, поміщеній у цьому ж числі, говориться, що совєтські мілітаристи можуть, після успішного випробування своєї нової зброї, зашахувати стратегічну доктрину ЗСА. Журнал уважає, що після вісімох успішних випробувань совєтської нової лейзерної зброї цю справу треба підвести публічно. Більшість совєтських випробувань відбувалися, згідно з інформаціями журналу, біля місцевости Семіпалатинськ в совєтській Центральній Азії. Матеріяли в журналі віддзеркалюють в більшості контроверсійні погляди ген. Джорджа Кігена, що недавнього шефа військової летунської розвідки, який твердив роками, що СССР працює над новим винаходом лейзерної зброї, щоб з її допомогою знетралізувати ракетну систему ЗСА. Ген. Кіген покликався на звідомлення керівництва сателітами, яке твердить, що деякі американські сателіти запалювались в повітрі від лейзерних проміннь.

В Заїрі продовжуються затяжні бої з партизанами

Кіншаса, Заїр. — Пресові агенції інформують, що затяжні бої заїрської армії з прокомуністичними напасниками в провінції Шаба продовжуються. Урядова пресова агенція АЗАП повідомляє, що дуже серйозні бої між урядовими військами і партизанами відбуваються біля міста Касаї, яке лежить 65 миль від кордону Анголі. Загально припускають, що тамошні частини напасників добре забезпечені зброєю і потрібним військовим виряддом з огляду на близькість кордону. Згадана агенція заявляє, що обидві сторони втратили у боях велику частину вояків. В тій же інформації говориться, що Заїр зірвав дипломатичні зносини із Східньою Німеччиною, бо заїрські вояки захопили зброю і амуніцію, випродукувану у комуністичній Німеччині. У боях перший раз беруть участь також єгипетські летуни, які у числі понад 50 осіб допомагають Заїрові. Завдяки допомозі Марока, Єгипту, Бельгії, Франції, З'єднаних Стейтів Америки, Західньої Німеччини й інших країн, заїрська армія знаходиться в доброму стані під оглядом озброєння і моралі. Партизанські частини, які складаються в більшості з колишніх втікачів з провінції Катанґи, відступають до кордонів Анголі. Єгипетські пілоти і техніки обслуговуватимуть французькі бойові літаки, з якими вони добре познайомлені. Заїр переважно вживає французькі літаки „Міраж" і легкі бойові машини італійської продукції. З'єднані Стейти Америки покищо не висилають до Заїру зброї, а тільки готові харчі для війська, одяг, парашути та інші потрібні матеріяли.

У Києві померла Євгенія Мільська, племінниця Лесі Українки

З Києва надійшла звістка, що 1-го квітня 1977 року там померла лікарка Євгенія Михайлівна Мільська, уроджена Косач. Вона була єдиною донькою Михайла Петровича Косача, старшого брата Лесі Українки, і його дружини Олександри Євгенівни, письменниці, відомої під псевдонімом Грицько Григоренко.

Є. М. Мільська народилась 1899 року у Дерті, де її батько викладав в університеті фізику. Медичну освіту Є. Мільська здобула в Києві і багато років працювала лікаркою у різних місцевостях України, переважно на київщині. Останні роки жила в будинку для пенсіонерів у Пущі-Водиці.

Виставку писанок в Українському Музеї продовжено

Ню Йорк. — Виставка українських писанок і великоднього печива буде продовжена до кінця травня ц. р. з огляду на великий успіх і зацікавлення багатьох глядачів, — інформують керівники Українського Музею СУА, який знаходиться при 203 2-га евеню в Ню Йорку в Домі УККА-СУА. Виставка, яка включає понад 300 писанок з різних областей України і понад 40 зразків великоднього печива, користувалася небуденним успіхом в глядачів, преси і телевізії. Понад 900 осіб відвідали виставку від часу її відкриття у другій половині березня.

ВИСТАВКА ПРАЦЬ З. ОНИШКЕВИЧА

Гартфорд, Конн. — Починаючи в суботу, 7-го травня, від години 11-ої вранці тут в приміщеннях української католицької школи відбудеться дводенна виставка праць відомого українського мистця Зиновія Онишкевича. Під час виставки будуть показані понад 40 акварель, олій і рисунків З. Онишкевича.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли, незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата: на рік — $30.00, на пів року — $16.00, на 3 місяці — $9.00. Для членів УНСоюзу 65 ¢ міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Щоб не було так, як було

Принципова позиція президента Джіммі Картера у відношенні до пошанування людських прав у світі, його лист до академіка Андрея Сахарова, зустріч з політичним в'язнем совєтських в'язниць і концтаборів Владіміром Буковським, заяви Державного департаменту в обороні совєтських дисидентів і переслідуваних осіб в інших комуністичних країнах, роззлобили Москву чимало і вона почала влаштовувати у відношенні до Адміністрації Картера політичні демарші — не прийняла запропонованих урядом ЗСА плянів скорочення стратегічної зброї і державний секретар Сайрус Венс, який, до речі, сьогодні пропонує змінну тактику у політиці відносно Москви, повернувся до Вашінгтону з ,,порожніми руками''; пробувала створити нові труднощі воєнного характеру в Африці, виславши для започаткування громадянської війни в Заїрі бойові частини у числі 5.000 вояків; почала публікувати листи і звернення генерального секретаря Комуністичної партії ЗСА Гаса Голла до президента Картера, рекомендувала запросити до ЗСА ватажка Комуністичної партії Чіле Люїса Корваляна, якого кремлівські верховоди виміняли за Владіміра Буковського тощо. У торпедування нової американської політики вмішався своїм авторитетом і сам Брежнєв, який кількаразово засуджував Картерову політику оборони людських прав, погрожуючи різними мотивами санкціями і консеквенціями.

Світ, як також дисидентські рухи поза залізною заслоною, з нетерпеливістю очікував, яка буде реакція Вашінгтону на ці махінації Кремля і надіялись, що президент Картер, як також Державний департамент категорично відкинуть і засудять поступування комуно-російських диктаторів і їхніх спомагачів, які проблему людських прав вважають їхньою внутрішньою справою, а справу існування в комуністичних країнах численних концтаборів і психіятричних заведень для тортурування цілком здорових людей привілеєм комуністичних диктаторів.

Сталось, однак, інакше. Промовляючи в суботу, 30-го квітня ц.р. в університеті Джорджії, державний секретар Венс заявив, що ЗСА у своєму підході до оборони людських прав будуть стосувати інші, ,,більш реалістичні'' і гнучкі методи та не будуть намагатися накидати своїх вартостей іншим державам. Коментуючи мабуть заяву Венса, Джефрі Ентевіл, член Вашінгтонського бюра газети ,,Дейлі Нюз'', заговорив відкрито про поворот Білого Дому до ,,тихої'' дипломатії і ,,скритої'' політики. ,,Є все більше й більше познак, — пише названий кореспондент у числі газети з 1-го травня ц.р., — що Адміністрація Картера, яка закінчила перших 100 днів свого урядування, робить поворот, міняючи відкриту дипломатію на старі методи закритих переговорів, які вже мають традицію в американській політиці''. Якщо з подій у минулих тижнях можна взагалі витягнути якусь науку, - говорить Ентевіл, — то дискретність, а не відкрита політика були радше засадою Адміністрації Картера.

Очевидно, не можна ще робити передчасних прогноз але вже із цих принагідних натяків Адміністрації радіють ліберали та інші просовєтсько наставлені елементи, згадуючи ,,добрі часи'' Форда і Кіссінджера, цитуючи слова якогось анонімного сенатора, який говорив, що ціль політики ЗСА є договорюватись з Совєтським Союзом, а не шукати конфронтації, тощо.

В такій ситуації нам треба з новою силою та наполегливістю мобілізувати свої сили та ресурси для відповідного впливу на Вашінгтон. Захід бо все ще живе ілюзіями домовленостей з найбільшим ворогом людства — комуністичною Москвою. Нам треба докласти всіх зусиль, щоб не було так, як було.

Д-р Матвій Стахів

АНГЛОМОВНЕ ВИДАННЯ ВЕЛИКОЇ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ-РУСИ Є НЕВІДКЛАДНЕ

В окупованій Україні є від 1930-тих років всі публікації з історії України писані згідно з неділимською російською концепцією історії ,,східньо-слов'янських племен" і єдиного ,,древнєруського народу". Правильна під науковим оглядом концепція акад. Михайла Грушевського про самостійний історичний процес українського народу і його державотворчих, культурних і суспільно-економічних змагань є московсько-совєтським режимом виклята. Всі твори Грушевського і його учнів є замкнені в ,,спецфонді" бібліотек, і не доступним нікому без спеціяльного дозволу політичної поліції. Тим то ніяка публікація в Україні з того часу не може бути допоміжною для вжитку поза кордонами Совєтського Союзу.

Відома річ, що ще з часів царату здобула собі панівне місце російська неділимська концепція історії Східньої Европи на університетських катедрах Західньої Европи і американського континенту. Університетські бібліотеки заповнені такими чужомовними неділимськими публікаціями, якими користуються професори і студенти. Ці останні є виховувані в тому москвофільському дусі. Не диво, що державний провід цих країн, за малими вийнятками, визнає для себе цю фальшиву доктрину, що має фатальні наслідки для української справи у вільних країнах.

Всі зусилля організованої національної спільноти українців у вільних країнах, щоб направити цей жалюгідний стан в англомовнім академічнім світі, мали досі лише дуже обмежений успіх. Причина цього лежала в факті, що не було дотепер всебічної, джерельної і документованої Історії України, як самостійного історичного процесу. Тим то врешті Ювілейний Науковий Конгрес Сторіччя НТШ ухвалив реалізувати видання великої, десятитомової ,,Історії України—Руси'' акад. Михайла Грушевського, маючи тверде переконання, що цим способом можна буде з успіхом розвивати з університетів туман москвофільської доктрини. Науковий переклад доручено Секції Історії України НТШ, яка утворила окрему ,,Комісію Англомовного Видання Десятитомової Історії України—Руси''. Перекладачами є професори-українці американських і канадських університетів, а редактором всього видання є дійсний член НТШ, відомий історик, сенатор професор д-р Павло Юзик. Вже закінчено переклад двох томів і віддано до друкарні. Два дальші томи вже переложені на половину. Це все є викінченням передбаченого видавничого пляну за попередню каденцію, 1974-1977. До першого тому доданий обширний життєпис Грушевського щодо його наукової діяльности. Крім того, до кожного тому додана дальша література даної доби, яка була публікована після останнього видання оригінального тому. До кожного тому є також доданий словничок староукраїнських термінів, ужитих у даному томі. Підкомісію термінології очолює проф. Василь Лев, а Підкомісію додаткової бібліографії проф. Василь Луців.

Восени почнеться переклад дальших трьох томів, згідно з бюджетом НТШ в Америці, якому припадає фінансування цього видавництва з підтримкою інших НТШ.

Саме в ході цієї наполегливої праці згаданої Комісії Англомовного Видання Грушевського піднялися критичні завваги щодо доцільности цього важливого видавничого пляну. Між іншим, у двох статтях, поміщених у ,,Свободі'' (ч. 84 ,,За єдність наукового світу'' і ч. 94 ,,Проблема Історії України-Руси'') ред. Іван Кедрин широко намагається обгрунтувати ,,проблематичність'' англомовного видання цієї монументальної праці, як він називає цей твір Грушевського. Тому, що обидві статті стали доступними широкому загалові читачів, то треба спинитися над аргументами цього журналіста. Твердження ред. І. Кедрина аподиктичні, арбітральні, але без ближчого подання підстави того чи іншого твердження. Перейдім їх коротко:

1. ,,...Чи варто подати чужинецькому світові в буквальному перекладі твердження М. Грушевського, що ввесь козацький рух був рухом соціяльним і що велика революція проти Польщі в 1648 р. мала суто соціяльне тло?'' - так твердить п. Кедрин в формі реторичного питання. (,,Свобода'' ч. 84, ст. 3).

З цього твердження можна переконатися, що ред. Кедрин взагалі не читав навіть побіжно тому VIII Грушевського, де наведені всі сучасні джерела про причини повстання гетьмана Богдана Хмельницького в 1648. Після їх аналізи Грушевський стверджує цілком щось протилежне, як твердить ред. Кедрин. Там у Грушевського читаємо: ,,Цілком виразно зарисовується мотив національного повстання...

Все зв'язувалося в один безконечний ряд національних кривд, ,,руського наро-

(Закінчення на стор. 3-ій)

СТАНОВИЩЕ УКРАЇНСЬКИХ СТУДЕНТІВ В ЕВРОПІ

(2)

Розуміючи важливість сильної Української Церкви, як вартість саму в собі та для збереження нашого народу перед загрозою знищення як на Батьківщині, так і у діяспорі, Конференція займалась тематикою існуючого українського Патріярхату.

Ця тема була розділена на дві частини. Перше: д-р В.Попович чітко з'ясував історичний розвій ідей Патріярхату в Україні та старання свідомих українських церковних провідників здобути його признання для Української Церкви. Беручи головні підстави Берестейської Унії і декрету про Східні Церкви II Ватиканського Собору під увагу, де в першому документі признається і гарантується помісні права Української Церкви, а в другому вимагається від Східніх Церков, щоб вони самі дбали про збереження своєї питомости, первісних прав і традицій, Конференція зробила висновок, що це тільки від нас українців, залежить, щоб Патріярхат в нас існував та в своєму часі здобував признання чужих.

В другій частині: ,,Латинізація нашого обряду'', Марко Томашек, обмежуючися до певних практик вірних під час Літургії, поставив наголос на збереження чистоти українського обряду. Тут йдеться про певні конкретні речі, як наприклад, клякання, стояння і т.д., які студенти можуть здійснювати з власної ініціятиви та у вірності до вимог вищезгаданих декретів. Опісля дискусія перейшла на інші елементи латинізації в нашій Церкві та в нашому обряді, як єпископські перстені, нагрудні хрести, священичі ризи тощо.

Голова Союзу Українських Студентів у Франції Володимир Миколенко, студент архітектури, зачарував учасників Конференції гарною програмою прозірок, які знімав під час своєї подорожі по Україні. Свої прозірки він ілюстрував добірною українською музикою.

Представники поодиноких країн насвітлили їхню працю в обороні українських політв'язнів. Насамперед з того виринула дискусія над дефініцією політв'язня, в якій бачили слушність відрізнювати різні категорії політв'язнів. Дискусія дальше займалася формами та способами оборони, звертаючи зокрему увагу на потребу достосувати способи оборони вперше до даного типу політв'язня: наприклад, щоб історики боронили історика- політв'язня. Вважалося, що треба інші способи вживати, коли загально старається боронити людські права в Україні.

Між учасниками виявилася противорічна оцінка двох принципів чи підходів оборони. Одні студенти клали найбільшу вартість на загальну публічну опінію на Заході, а інші студенти вважали це за дуже мінімальний, навіть цілковито незначний фактор, щоб здобути нашу ціль у тій справі. Вони клали вагу на політичні, економічні і подібні інтереси між поодинокими державами. У впливі на ці інтереси лежить реалістичний ключ до оборони людських прав в Україні. Вкінці дійшлося до спільної мови, що, хоч не можна відкидати усвідомлювання ,,звичайних'' людей в західніх країнах про українську проблематику, все ж таки треба звертати наші обмежені сили на здобуття прихильної постави в тих чинниках, з якими Москва мусить рахуватися саме через те, що вони заступають важливі інтереси і тому можуть мати значний вплив та робити натиск.

З таких міркувань прийшло до заключення, що в додатку до звичайних, вже прийнятих форм оборони, треба здобувати контакти з особами чи союзниками, які мають політичну чи економічну силу. Теж необхідним та вельми корисним вважається те, щоб студенти завжди виявляли своє українство між чужими. На заключення наголошено конечну потребу пам'ятати про гірку долю політв'язнів та піддержувати їх всіми доступними засобами.

Під час Конференції ще коротко згадано дві справи: Літні Курси УВУ і УКУ та бажання, щоб голова СУСТЕ розглянув можливості вступлення СУСТЕ в членство КОУГЦУ. Накінець предсідник в імені всіх учасників подякував студентам з Бельгії, зокрема голові НаСУС Романові Раделицькому, за їх гостинність та вклад праці в організуванні Конференції. З нагоди 15-ліття СУСТЕ в 1978 році заохочено всіх студентів до численної участи в черговому З'їзді СУСТЕ у Великобританії того ж року. Конференцію закрито молитвою ,,Боже, вислухай благання''.

РЕЗОЛЮЦІЇ

1. Конференція вітає Владик Українських Помісних Церков, зокрема Патріярха Йосифа І і Митрополита Мстислава Скрипника, всі політично-громадські середовища, зокрема ЦЕСУС та станові Союзи. Учасники Конференції висилають привіт та солідаризуються із переслідуваними братами і сестрами в Україні, в головній мірі зі студентами.

2. Конференція вимагає від українських студентів, щоб вони старалися полегшити долю політв'язнів, головно молодих і студентів, та спрямували всі сили в напрямі здійснення люд-

(Закінчення на стор. 3-ій)

МІСТЕРІЯ МІЖ ОТТАВОЮ І ГАВАНОЮ

Вінніпег (ак). — Від якогось часу Канаду переслідує серія скандалів у високих урядових колах: спершу це були крамниці на летовищі, потім закуп літаків, ще потім продаж атомових влаштувань, згодом шпигунська школа Куби в Оттаві, — і про ніяких з цих скандалів немає точних інформацій. Просто уряд пускає нитки у воду, приходить новий скандал — і йде дебата та суперечка до часу нової подібної сенсації, що вже каже про стару забути.

Транспорт зброї й муніції на Кубу?

До серії тих скандалів дійшов минулого тижня ще один: СіБіСі, чи точніше афілійована з ним монтреальська телевізійна станція СіБіЕмТі (СБМТ) почала спеціяльну серію з п'ятьох передач, яка — каже станція — ,,викаже, що уряд не тільки затаює нелегальну діяльність агентів контррозвідки Куби в Канаді, але й можливі транспорти зброї до Куби''. Далі станція стверджує, що надконтингентові (вор сюрплас) рушниці з нелегальних джерел ЗСА здавна пересилаються по Канаді у скринях з написами ,,хатнє влаштування'' або ,,фармерські машини''. У першій передачі зі згаданої серії виступив був теж федеральний консервативний посол Елмер МкКей і він теж ствердив, що по всякій правдоподібності серед неясних дій, які уряд Канади збуває мовчанкою та затаює, можуть бути транспорти зброї, а згідно з його ж інформаціями ,,можливо, експортується до Куби й муніція. Мені цікаво, — казав той же посол, — серед яких умовин та ради чого все це діється''.

Гавана, Ґандер, Монтреал

Натяк ТіВі станції СБМТ загострив підозри та здогади про якусь співпрацю Оттави з Кубою, що датується з часу славетних відвідин прем'єра П.Е. Трудо на Кубу якраз у час, коли кубинські ,,байци'' стали по боці комуністичних змовників в Анґолі та допомогли чорним ставленикам Москви опанувати ту країну і створити з неї випадову базу для дальшого проникання комуни в Африку (гляди: Заїр та Етіопія), і коли прем'єр Канади викликував ,,Віва Куба!'' в Гавані. Скоро після цього прийшли були вістки, що в порті Ґандер на Ню Фавнленді перевантажують військові частини, спрямовані з Куби до Анґолі, і ці вістки уряд постарався теж якмога швидше зам'яти та ,,заступити'' іншою цікавою сенсацією. Але не на довго: скоро після цього вилізла з клубка кубо-оттавських ,,приязних'' взаємин справа цілої шпигунської школи, що спокійно, під боком уряду Канади, працювала в амбасаді Куби в Монтреалі і цей скандал був уже такий, що п'ятьом високим службовцям тієї ,,приязної'' амбасади Оттава доручила якнайскоріше виїхати, не допустивши на летовище, з якого їх відсилали, ніякого репортера чи журналіста. Останнім у цій серії був кількагодинний, теж применшений інформаційно, побут у Канаді Фіделя Кастра у повороті з Африки до Куби, коли він у згаданому вже Ґандері чекав на зміну літака і коли керівник ґандерського аеропорту, як репрезентант канадського уряду, ,,розважав'' його розмовою, бо вищі ,,риби'' з Оттави воліли вже там не бути...

Протекторат Оттави?

Часописи пригадали тепер, у зв'язку з передачами станції СБМТ та виступом посла МкКея, що уряд Канади відмовляв представникам преси раз-у-раз всяких подробиць про згадану шпигунську школу Куби в Монтреалі та щодо викинених кубинських ,,дипломатів'' — директорів тієї школи, хоч виразно стверджував, що їх вигнано згідно з 18-им параграфом Іміграційного Акту за ,,підривну діяльність, яка загрожувала безпеці нашої держави''. Під тиском преси навіть прізвища шпигунів були подані до прилюдного відома тільки згодом (тоді ж Оттава призналася, що подібних двох кубинських ,,дипломатів'' вигнано з Канади теж у червні 1976), але фотографій ,,вчителів'' кубинської шпигунської школи так і до сьогодні репортери не добилися, — ,,безобличних шпигунів, яких ідентичність, протектована в Оттаві'', каже ,,Вінніпег Фрі Прес''. А втім, Куба сама призналася, що така ,,школа'' її в Канаді існувала, додаючи, що вона ,,не діяла проти Канади''. А тоді діяла проти кого?

,,Не маю часу...''

СіБіСі каже у передачі, про яку мова, що міністер закордонних справ Канади Дан Джеймісон вимовлявся, що він ,,надто зайнятий'' (ту бизі), щоб дати цій станції подробиці всієї ,,шкільної справи'' і відіслав її до міністерства іміграції, а воно відіслало з черги станцію до РСМП. Останнє не відповіло на дев'ять запитів СіБіСі і відіслало її знову до міністерства закордонних справ...

Справа замкнулася, — але заголовок над описом всієї тієї історії у ,,Вінніпег Фрі Прес'' з 26 квітня 1977 слушно питає: ,,Чи уряд спомагає Кубу?''. Відповідь на цей запит була б цікава напевно не тільки для СіБіСі...

Ольга Мак

КОТИТИСЯ ДАЛІ, ЧИ ОПАМ'ЯТАТИСЯ?

ПЕРЕД КОНҐРЕСОМ СФУЖО

V.

Наслідки виявилися трохи несподіваними. Національні меншини, правда, винародовилися, але не стали ані москалями (хоч перейшли на московську мову), ані комуністами. І, наприклад, ті ніби жиди, які приїжджають у вільний світ на ізраїльські пашпорти, ні за Ізраїль, ні за Москву життя не наражатимуть. Для того треба бути романтиком. Щоби бути романтиком, треба вміти любити. А вчитися любити можна навчитися лишень з немовлячого віку, при материнських грудях, під колискову пісню. Ні пляшка, ні ясла, ні ідеологічні пісні любови не навчать.

Душа дитини, вихованої без материнської теплоти, без затишку родинної атмосфери, ялова, холодна, порожня й цинічна. Вона стає тим вимріяним підложжям, на якому буйно розростаються всі людські пороки. Що діється під большовиками — те саме діється у вільному світі, а причина тотожна. Різниця лишень та, що в СССР вона накинена згори, а у вільному світі виникла ,,знизу'', і що в СССР уряд все ж таки стримує процес розкладу крутими й безоглядними заходами, а у вільному світі цей поцес котиться вільно, використовуючи всі слабості демократії.

А ми, політична еміграція — представники великого народу, що вмів встоятися проти навал кочових орд, татарських і турецьких наскоків, що був забороло цілої Европи, що витримав усі жорстокості різних окупантів, опинившись у вільному світі, заломилися перед спокусою доляра. Ми привезли силу-силенну ідей, святих обіцянок і незламних намірів, намножили безліч організацій, об'єднань, комітетів, товариств і преси, але скоро у потаємному куточку своєї душі найпочесніше місце віддали Мамоні. Ми служимо їй так вірно, що поза нею нічого не хочемо бачити, навіть майбутнього наших дітей. Ми не встоялися в чужому світі, як встоялися жиди, німці й поляки в Україні віками — ми вже на третьому десяткові літ утрачаємо своє обличчя, бо втратили наших дітей. А втратили їх якраз тому, що ота підвалина, на якій дім ,,трьома кутами спирається'', продала свої обов'язки за гріш. Вона зреклася їх саме в таких обставинах, які вимагали від неї максимуму зусиль, — у середовищі не лишень чужому, а й нездоровому. І саме це останнє — найнебезпечніше тому, що на гнилому пні нічого защепити не можна, а морально розложена людина не буде добрим громадянином навіть у власній державі — хіба тягарем. Що ж тут говорити тоді про патріотизм молоді, яка землі своїх предків узагалі не бачила?

Вдармося у груди і признаймося, що ми несемо на собі важкий, непростимий гріх! Наша молодь не лишень винародовлена — вона вже у великій мірі здеморалізована. Відповідальність за це несуть уряди держав, у яких ми оселилися, несе громадянство, несе Церква, преса, але, насамперед, несе мати. Не позбавлені цієї відповідальности й ми, українці, бо, хоч власної держави не маємо, але маємо такий політичний досвід, що наш звичайний господар-рільник міг би дати не одну мудру пораду видатному політикові вільного світу. Вся біда лишень у тому, що в нас мудрість якось важко втілюється в чин.

Коли переглянути річники жіночої преси, конкретно, ,,Нашого Життя'', можна лишень здивуватися, що наші жіночі організації, зробивши так багато роботи і присвятивши так багато уваги найрізноманітнішим справам, лишили поза центром уваги найголовніше: ролю матері в родині. Себто, не можна сказати, що вони це питання поминули взагалі, навпаки, знаходимо там згадки і про семінари, і про доповіді, і про різні заходи, і про зв'язки зі Світовим Союзом Матерей, знаходимо й окремі статті на ці теми, але все воно, так би мовити, побічне. Найсильніший наголос ставиться на громадські обов'язки жінки, найбільше уваги приділяється чи то мистецьким, чи то науковим талантам, найвиразніше підкреслюються здобутки організаційного характеру, а вже вершком усього — звідомлення про успіхи на зовнішніх відтинках. Зате, наприклад, така стаття як ,,Найстаріша жіноча професія Наталії Чапленко (,,Н.Ж.'', травень 1966) — рідкість, хоч заторкнена тема повинна би бути програмовою для всіх жіночих організацій (не лишень українських). Світлини звичайної доброї матері з признанням за взірцеве виховання дітей не знайдете, як і не знайдете допису самої матері, яка задля добра дітей і дому покинула платну посаду і якось не вмирає з голоду на самих батькових зарібках. Взагалі, хоч ми постійно підкреслюємо ідеалістичну основу нашого світогляду і підносимо на п'єдестали мистців і борців, які ставили ідею понад матеріяльні блага, у практичному житті це питання виминаємо. Воно видається нам якось і нетактовно, і незручно і навіть небезпечно сказати просто: ,,Матері, ми осуджуємо вашу заробіткову працю, коли через неї ви занедбуєте свої обов'язки супроти дітей і дому!''

Одинока лишень відважна особа, яка не побоялася кинути це обвинувачення на повний голос, була пластова діячка пані Євстахія Гойдиш. Коли їх було більше — гратулюємо! Але доповідь пані Гойдиш на Виховному Семінарі Окружної Ради СУА в Ню Йорку у квітні 1961 року на тему ,,Зарібкова праця матері'' була потрясаюча. Здавалося б, після неї не лишень у СУА, але й у всіх українських жіночих організаціях повинен був би наступити повний переворот, що скерував би всі зусилля в одне русло. Але нічого подібного не сталося. Хоч тема доповіді напевно була продиктована потребою дня, її оприлюднили в ,,Нашому Житті'' щойно після майже трьох з половиною років (Ч. 9 за 1964р), і вся робота попливла попереднім руслом. А пані Є. Гойдиш, навівши кілька попросту трагічних випадків зі своєї практики, сказала таке: ,,Кожна мати мусить мати перед очима ясну ціль. Вона повинна пам'ятати, що головною її ціллю життя — це виховати свою дитину на здорову, моральну вартісну одиницю. Від того святого обов'язку не сміє відтягнути її ніяка заробіткова праця. Мати обманює себе і других, коли каже, що для добра тієї своєї дитини йде на роботу. Зароблені гроші ніколи не зрівноважать браку уваги, родинного тепла і зрозуміння''. А ми додамо: ,,І не направлять духового каліцтва дитини''.

Доповідь уже була спізнена на яких 10 років. Але коли би жіночі організації належно оцінили вагу проблеми і зробили з неї відповідні висновки, то за 16 років могли би вже дуже багато осягнути й осягнути з меншими труднощами, ніж тепер, якщо вони взагалі до тієї справи візьмуться. А взятися треба негайно, рішучо, відсунувши всі інші проблеми на другий плян! І коли на початку цієї статті була згадка про катастрофу, в обличчі якої стоїть людство, то це не треба сприймати, як пишний вислів. Це, на жаль, страшна правда. Кожному відома істина, що майбутнє народу лежить у руках молодого покоління. А як виглядає це покоління? Чи ми можемо спокійно спати, маючи дітей і внуків? Ми вже дочекалися до того, що наркомани, статеві збоченці, розпусники й духові безбатченки посіли державні посади, включно з виховною ділянкою. Вони накидають свою волю здоровій частині суспільства, вони розкладають душі наших дітей, вони сприяють поширенню злочинів і деморалізації. За яких 10 років дочекаємося й того, що вони опанують і законодавчі органи, і суди, й поліцію — взагалі все життя. Неймовірно? А чи яких 30 років тому назад ми могли вірити, що гомосексуалістичні ,,товариства'' дістануть право прилюдности, з урядовою допомогою включно? Чи ми могли повірити, що 12-13літні дівчатка в школах одерживатимуть безкоштовно пігулки проти вагітности?

До якого упадку дійшло суспільство, свідчить хоч би той факт, що в деяких ,,демократичних'' державах політичні діячі у виборах спираються саме на той елемент, який не то що не має права голосувати, але повинен би бути замкнений під трьома замками у виховно-поправчих закладах. Однак, політики обіцяють йому ще більшу свободу і...виграють вибори. І яку ж вартість, які наслідки можуть мати у таких державах наші демонстрації в обороні України чи політичних в'язнів, наші петиції, наші протести? Ніякі! І ми би напевно здобули більше розголосу, коли б виступили в обороні сексуальних збоченців чи наркоманів, яких, —

(Закінгення на стор. 4-ій)

АНГЛОМОВНЕ ВИДАННЯ...

(Закінчення зі стор. 2-ої)

ду" в один образ поневолення „руського народу" Польщею, ляхами. І даремно силкувалися політики так, як роблять це деякі нинішні історіографи, дробити цей образ в окремі недоладки чи кривди соціяльні чи політичні, коли в почуттях, в свідомості українських людей він зливався в одно неподільне поняття національного поневолення". (том УІІІ, частина 2, стор. 128 і наст.)

В світлі того факту, що Грушевський писав про суто національні мотиви повстання, виглядає наведене твердження ред. Кедрина щонайменше легковажним.

2. В ч. 94 „Свободи" (стор. 2) ред. Кедрин пише: „Михайло Грушевський видавав той свій твір в рр. 1899-1937, отож вона (має бути „він") опертий таки на давніх, частинно передавнених джерелах".

Ред. Кедрин помиляється глибоко щодо того, що „джерела частинно передавнені". „Джерела", тобто тогочасні літописні чи інші записи та археологічні викопалини, ніколи не можуть передавнитися. Вони будуть служити джерелом історичних дослідів і праць доки буде жити людство без якоїсь стихійної катастрофи, що знищить ці документи і викопалини. Тим то говорити про задавненість джерел не може ніякий науковець.

„Джерел" не треба змішувати з літературою, спертою на даних джерелах. Деякі літературні досліди, сперті на джерелах, можуть передавнюватись. Проте, в справі твору Грушевського тут нема ніякої проблеми: Якщо після появи останнього авторського видання були опубліковані нові праці на основі цих джерел, то коли вони вносять нове світло, їх подасть додаткова бібліографія літератури. Підкреслити треба, що після 1937 року, були публіковані в межах СССР лише такі нові праці, які фактично не мають ніякої дійсної наукової вартости, бо вони сперті на фальшивій московській доктрині.

Врешті ще одна замітка: Після 1937 р. не відкрито ніякого такого документу-джерела ні такої викопалини археологічної, які заперечували б тези Грушевського в тім чи іншім розділі його томів.

3. І ще одна „проблематичність" великої „Історії України-Руси" акад. Грушевського, яка має насторожити українських католиків. Ред Кедрин пише в ч. 94, стор. 2 таке твердження: „Мені відомо, що один з найавторитетніших знавців історії Церкви звернув увагу, що Грушевський ворожо ставився до Берестейської Унії з 1596р."

Чому ред Кедрин покликається анонімно на якогось знавця історії Церкви? Кожний навіть лише з середньою освітою може сам перевірити відповідний том Грушевського, чи він ставився ворожо до унії. Міг це зробити й сам ред. Кедрин і на це не треба ніякого знавця.

В дійсності в УІ томі Грушевський на кількох стах сторінок займається тодішнім нещасливим станом Української Церкви під владою Польщі і її шляхти та описує на основі джерельних даних заходи до поправи цього стану і зокрема також заходи до унії з Апостольським Престолом у Римі (стор. 328 і наступні). Ніде там нема „ворожого" ставлення Грушевського до самої унії з Римом. Він лише висловлює погляд, на основі джерельних даних, що митр. Рогоза і єпископи Терлецький і Потій стосували помилкову тактику, переводячи свої заходи в тайні перед своїм духовенством і вірними, а зокрема не забезпечивши собі допомоги князя Острозького, який на початку унійних настроїв в листах заявляв, що він є за унію і готов за неї покласти життя. Через помилкові кроки митрополита і еп. Потія князь був зраджений і почав вести активну боротьбу проти унії. Увесь цей образ подій є в Грушевського представлений виключно на основі документальних джерел, а ніяких суб'єктивних поглядів Грушевський не висловлював ворожо до унії.

Кінчаючи ці замітки треба пригадати, що ні один учень Грушевського ні пізніші професори в ділянці історії не написали аж дотепер хоча б подібного, всебічного, джерельного і документованого твору, як нам дав Грушевський. Коли б українська наука не видала цього твору тепер, то англомовний світ ще довге півсторіччя не витворив би українського історика, який взявся би за таке діло. Підручна праця в одним томі, написана на основі Грушевського, не сповнить того завдання, яке стоїть перед українським науковим світом і цілою спільнотою, у переломову добу історії України і цілого людства.

СТАНОВИЩЕ УКРАЇНСЬКИХ...

(Закінчення зі стор. 2-ої)

ських прав на Батьківщині всіми можливостями країни їхнього побуту.

3. Конференція закликає і заохочує всіх українських студентів, щоб якнайкраще вивчали і вглиблювалися в ділянки своєї науки та в повній силі і в повній відданості дбали про збереження основних передумов нашої української ідентичности, — української історії, української мови, Української Церкви...Збереження цих вартостей — це гарантія нашого дальшого існування та заборoло перед сильними асиміляційними впливами.

4. Конференція признає великі заслуги старшого покоління в започаткуванні українського життя на еміграції. Однак Конференція ставиться критично до всіх виявів нехтування і недооцінювання молоді та її нових, та все ж таки вірних ідей. Тому учасники Конференції звертаються до старшого провідного громадянства, щоб органічно втягали молоді українські професійні сили на відповідальні місця в житті українського суспільства на еміграції.

За Конференцію СУСТЕ
Роман Кравець — голова УСГ у Великобританії; Марко Томашек - голова СУСАвстрії, Володимир Миколенко — голова СУСФранції, Богдан Бобин — представник СУСНімеччини і Роман Радельцький — голова НаСУС в Бельгії.

З болем, ділимося сумною вісткою, що дня 25-го квітня 1977 року, відійшов у Вічність, б. вояк Української Галицької Армії, учасник Листопадових Змагань УНР в 1918/1919 рр.

бл. п.
ЮРІЙ ПИВОВАРЧИН

род. в с. Приозерне, пов. Рогатин, Україна, проживши 82 роки.
Горем прибиті:
дружина — КАТЕРИНА
2 дочки і 1 син в Україні
дочка — ОЛЬГА і зять ЮРІЙ ОРШУЛЯК в Покіпсі, Н.Й.

•

**ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА
і ПАНАХИДА**

будуть відправлені
в суботу, 7-го травня, ц. р., о год. 5-ій по пол. в церкві Пресв. Тройці, Кергонксон, Н. Й.

Висказуючи глибоке співчуття Родині, недавно й передчасно Померлого, Незабутнього Приятеля
св. п. Евгена Зубальського
складаємо на Фонд Катедри Українознавства 50.00 долярів.
Д-р Ярослав і Ніна КОРОПЕЙ

В ТРЕТІ БОЛЮЧІ РОКОВИНИ НЕВІДЖАЛУВАНОЇ ВТРАТИ
нашого Незабутнього МУЖА, БРАТА, ШВАГРА і ДЯДЬКА
бл. п.
ВАСИЛЯ СЕГЕЙДИ
буде відправлена
ПАНАХИДА
**в неділю, 8-го травня 1977 р., о год. 12-ій дня
на Укр. Православному цвинтарі в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.**
ДРУЖИНА і РОДИНА

Ділимося сумною вісткою з Українським Громадянством, зокрема Буковинцями, що 14-го квітня 1977 року на Квінсі відійшов у Вічність, наш Найдорожчий МУЖ, БАТЬКО, СИН, БРАТ й ДІДО

СИЛЬВЕСТЕР ДОВГАНЧУК

Покійний народився 15-го лютого 1914 р. в Чернівцях на Буковині, де здобув академічну освіту, закінчуючи філософічний факультет Черновецького Університету. Належав до УАК „Запороже", Спортового Товариства „Довбуш", Рідної Школи й Українського Народного Дому. Працював в „Українській Книгозбірні", викладав на курсах Українознавства на Хабатівці та дописував до української преси в Чернівцях. В Америці закінчив Гантер Каледж та працював рисівником.

В безмежному горю:
дружина — ІВАННА
доня — адв. ТАМАРА КЛАВДІЯ з мужем КАРЛОМ ЛЮДІ
син — д-р МИХАЙЛО з дружиною МАРІЄЮ й внучкою ЖАКЛІН
батько — ЮЛІЯН
сестра — КЛЯВДІЯ з мужем ФРАНЦОМ БУЗДУГОЮ

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

КОТИТИСЯ ДАЛІ...

(Закінчення зі стор. 2-ої)

ніде правди діти! — таки в СССР по голівці не гладять.

Багато бачать нещастя, багато обороються проти нього, багато є ще й таких, які готові до боротьби з ним, але не знають, звідки почати. І хай не видається наївною думкою припущення, що саме Конгрес СФУЖО може стати тим початком, тією іскрою, що викличе очищаючу від нечисти пожежу. Згадана вище пані Євстахія Гойдиш скінчила свою промову словами: „Українська жінка від віків була сильна, мужня, творча і добра мати, і я вірю, що вона такою зостанеться''.

Ми би сказали, що позитивні риси української жінки цим не вичерпуються. Українська жінка має більше гіркого досвіду і свідомістю стоїть на цілу голову вище від жінки, яка народилася і виросла серед добробуту і безпеки. І напевно саме тому наша молодь усе ж менше здеморалізована, ніж ровесники, серед яких вона обертається. Наша жінка дала також і докази свого непересічного організаційного хисту і навіть на чужині осягнула багато такого, чого не осягли жінки державних народів. Вона вже досить підготовлена, щоб дерзнути по вищу ціль. А в сучасний момент найвищою метою є рятунок молоді. Тут не поможуть ніякі проповіді, ані статті, ані жалі й уболівання — тут потрібна дія! Тут потрібна мобілізація всіх зусиль і всієї уваги! І не поможе рятувати лишень нашу молодь, як не поможе рятунок лишень улюблених деревець, коли горить увесь ліс.

Ні окремі матері, ні окремі організації самі нічого не зроблять, але з плятформи Конгресу СФУЖО відкриваються великі можливості. Адже СФУЖО має зв'язки з різними не-українськими місцевими жіночими організаціями і, що найголовніше, має зв'язки зі Світовим Рухом Матерів. Хай же українська жінка стане ініціяторкою великого походу за оздоровлення світу! Хай візьме своїм девізом слова Великого Тараса:

Та не однаково мені,
Як Україну злії люди
Присплять, лукаві, і в огні
Її, окраденую, збудять...

Що торкалося України, торкається тепер усього світу, і людство повинно прокинутися, повинно знати, що його чекає!

Отже, дерзаймо! Справа величезної ваги, складна й трудна, але не безвиглядна. За нею стане ще багато здорово думаючих матерів і батьків, за нею стане Церква, за нею стане Правда, за нею стануть усі моральні чесноти, виплекані людством на протязі віків!

Конкретно:

1. Виступити рішучо проти „науки'' сексу в школах, яка, як показала практика, виявилася головним спричинником статевої розпусти серед дітей і молоді.
2. Домагатися введення в школах предмету, який би виховував учнів на здорових, відповідальних громадян.
3. Домагатися відновлення й зміцнення дисципліни у школах.
4. Домагатися введення суворих законів щодо відповідальности батьків за неповнолітніх дітей.
5. Домагатися від урядів найгостріших заходів у боротьбі проти пияцтва, наркоманії, злочинности і статевої розпусти.
6. Домагатися заборони аморальних і кримінальних фільмів, вистав, телевізійних програм і порнографічної літератури.
7. Домагатися знесення урядової допомоги для неповнолітніх, які покидають родинний дім.
8. Врешті, домагатися урядової винагороди для матерів, які, виховуючи дітей, сповняють важливу державну функцію.

І цього всього не просто домагатися, але домогтися! Демонструвати, протестувати, атакувати через пресу і ставити повищі домагання перед кандидатами, на яких віддаємо свої голоси у виборах., Хоч які наші уряди недосконалі, але все ж добитися від них того всього легше, ніж добитися від Кремля самостійности України чи звільнення політичних в'язнів. Пам'ятаймо це!

Не вважаємо за потрібне багато говорити про участь чоловіків у цьому поході, бо знаємо наперед, що кожний свідомий батько, кожний добрий громадянин включиться в боротьбу і йтиме в перших лавах. Але перше слово належить таки жінці, матері!

Однак не можна домагатися від когось направляти лихо, спричинником якого ми стали самі. І саме тут лежить найбільша трудність: переконати матір-заробітчанку в тому, що, поки в неї є дитина, потребуюча опіки, вона (мати) зобов'язана бути вдома. Бо тільки така мати має право вимагати і протестувати. Коли ж вона сама не сповнила свого першого основного обов'язку, то тим самим звільнила від нього й інших.

Українська жінка й мати, яка має перед собою подвійно і навіть потрійно складне завдання, повинна перша стати прикладом. Українські жіночі організації мусять насамперед розгорнути відповідну кампанію серед свого членства, а цьогорічний Конгрес СФУЖО пройти під оновленими гаслами:

За повернення Матері до осиротілих дітей й охололого домашнього вогнища! За привернення авторитету Батька — годувальника й оборонця родини! За відбудову щасливої сім'ї! За поворот додому наших Блудних Синів! За честь дівочого вінка наших Доньок! За соняшне Дитинство! За радісну і творчу Юність! За Бога і Його ласку для знедоленого світу!

Свято-Троїцька церква в поклоні Тарасові Шевченкові

Під час Академії в честь Тараса Шевченка. На фото [зліва]: — о. д-р Ю. Шумовський, проф. Борис Мартос, інж. Володимир Яворський і його дружина пані Віра. [Світлив В. Пасько]

Ірвінгтон, Н. Дж.—(А. Дом.) — В неділю, 20-го березня п.р., тут в церкві Св.Тройці після Св.Літургії відбулася Панахида за спокій душі українського національного Пророка Тараса Шевченка. Панахиду попередила проповідь о. д-ра Ю. Шумовського про життя, творчість та заслуги Великого Кобзаря. Під час Служби Божої, на Панахиді, як рівнож і на Академії був присутній найстарший віком член парафії проф. Борис Мартос, колишній прем'єр-міністер Української Народної Республіки.

Після Панахиди, в долішній залі церкви відбулася Академія в честь Т. Шевченка, яку відкрив і нею проводив диригент парафіяльного хору інж. Д. Олійник. Під його диригуванням хор церкви проспівав „Заповіт'' Т. Шевченка, муз. К. Стеценка при фортепіяновому супроводі Наді Яворської.

Маруся Прощук-Бокало виголосила реферат про творчість Т. Шевченка та про велич значення Пророка в піднесенні української нації, її змагів за здійснення ідеалів створення власної Держави, ілюструючи реферат цитатами творів Т. Шевченка. Деклямацію „Портрет Тараса Шевченка'' виголосив наймолодший з виконавців Євген Вовк, а Тамара Щербинін рецитувала поезію „Тарас Шевченко на чужині''.

Наступною точкою був виступ Наді Яворської, відомої тут в околицях піяністки та рецитаторки, яка продеклямувала вірш „Тарасові Шевченкові'' Григорія Венке, голови хору ім. Бортнянського.

Церковний хор, що проспівав Службу Божу та Панахиду, під орудою інж. Дмитра Олійника, проспівав дві пісні до слів Т. Шевченка: „Учітеся, брати мої'' і „Світе тихий, краю милий''.

Після закінчення мистецької програми, голова Парафіяльного Уряду церкви св. Тройці Борис Прощюк подякував виконавцям та приявним за участь у Святі.

Свято закінчилося співом започатковано хором гимну „Ще не вмерла Україна'', до якого прилучилися всі приявні.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЕДІЛЯ, 8-го ТРАВНЯ 1977 р.

КЛІВЛЕНД, Огайо. Місячні збори Б-ва св. апп. Петра і Павла 102 Відд. о год. 11:30 ранку в церковній залі св. Йосафата при 5720 State Rd., Parma, Ohio. — І. Попович, предс., І. Жгута, кас., М. Бобечко, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. Місячні збори Т-ва Поступовий Клюб 70 Відд. о год. 3-ій по пол. в залі УНДому при Фліт Стріт. Проситься чл. прибути і вплатити належні вкладки. — І. Патуляк, предс., М. Шеремета, секр.

СУБОТА, 14-го ТРАВНЯ 1977 р.

АМСТЕРДАМ, Н. Й. Місячні збори Т-ва ім. І. Франка 266 Відд. о год. 7:30 веч. в Укр. Гор. Клюбі при 3-5 Теллер вул. Проситься чл. прибути. — В. Труфин, секр.

НЕДІЛЯ, 15-го ТРАВНЯ 1977 р.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Місячні збори Т-ва Запор. Січ 367 Відд. о год. 1:30 по пол. в Укр.-Амер. Клюбі. Проситься чл. прибути — є важні справи до полагодження. — П. Дзюба, гол., М. Лилак, кас., В. Попович, секр.

НЕДІЛЯ, 15 ТРАВНЯ 1977

РОЧЕСТЕР, Н. Й. — 36-ий Відд. УНСоюзу, Сестрицтво Пресвятої Богородиці, відбуде свої Збори о год. 1:30 по полудні в приміщенні Українського Американського Клюбу при 292 Галсон Евню в Рочестері. Проситься всіх Членок прибути на Збори та вирівняти належні вкладки.

Стелла Гошовська
Марія Ковальчук
Параска Демянів

МАЯМІ, ФЛЬОРИДА — Річні Загальні Збори 368 Відділу УНС в Маямі, Фльорида відбулися дня 25 березня 1977 року. Збори вислухали річні звіти урядників Відділу з яких можна було ствердити організаційний ріст Відділу за останній рік і прийняли ряд постанов організаційно-діяльностевих та вибрали урядників на слідуючу каденцію в складі: голова — Микола Ракуш, заступник — Ольга Максимович, секретар — Юрій Цегельський, скарбник — Софія Серна, референтка справ суспільно-харитативних — Пелягія Гевко, голова Контрольної Комісії Іван Козира та Михайло Чорний і Богдан Остапюк члени Контрольної Комісії.

ТАРЗАН, Ч. 7751 Акторка розказує

Ціле нещастя почалося тоді, коли я виграла конкурс краси!

„Кінопродуцент обіцяв мені цілий світ, якщо я стану акторкою... і його дружиною..."

„Мені закрутилось в голові на саму думку про те, що я можу бути багатою і славною... І тому я погодилася на його пропозицію!"